ಡಾ॥ ಬಿ. ನಂಜುಂಡ ಸ್ವಾಮಿ*

'ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್' ಪತ್ರಿಕೆ ಹಾಗೂ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು

ಹಳೆ ಮೈಸೂರಿನ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದ 'ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್' ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನದಿಂದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿದು, ನಿಂತು ಹೋದ ನಂತರವೂ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿಯು ಲಭಿಸದೆ ಹೋದದ್ದು ಪತ್ರಿಕೆಯ ದುರಾದೃಷ್ಟವೇ ಸರಿ. ಸುಮಾರು ೫೬ ವರ್ಷಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೋಸ್ಕರ ಸರ್ಕಾರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾದ 'ವಿದ್ಯೆ' 'ನೌಕರಿ' ಕೊಡಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆಯಂತೂ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಅವಿರತವಾದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಪಾದಕೀಯಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಜನರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡಿ. ಸರ್ಕಾರದ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು, ಎಲ್ಲಾ ನಾಗರಿಕರಿಗೂ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಒಂದು ವರ್ಗದವರ ಕಂದಾಯ ದಿಂದಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಬಹಳಷ್ಟು ವಾದಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕುರಿತು ಸಂಪಾದಕೀಯವನ್ನು ಬರೆದಿದೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಚಳವಳಿಗೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಒಂದು ಬೆನ್ನೆಲಬು ಆಗಿತ್ತು ಅಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಆಗಲಾರದು.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಪುಟ ೮೮೪ರಲ್ಲಿ "೨೦ನೆ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್' ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮುನ್ನಡೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷ ಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು." ಅನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಯವೇ ಬೇರೆ.

ಕೈ॥ ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು ೧೮೯೧ ಫೆಬ್ರವರಿ ೮ನೇ ತಾರೀಖು ಭಾನುವಾರದ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಒಕ್ಕಣೆ ಹೀಗಿದೆ ! ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್‌ಯೆಂಬ ಅಭಿದಾನವುಳ್ಳ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ೧೮೮೦ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದು, ೧೮೮೨ ಇಸವಿ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಶವಾಗಿ ೧೮೮೭ ಜುಲೈ ಮಾಹೆವರಿಗೂ ಚಾಲ್ತಿ ಯಲ್ಲಿಯಿದ್ದು ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಚಂದಾದಾರರು ತಮ್ಮಗಳ ಮ್ಯಾಲೆ ಇರತಕ್ಕ ಬಾಕಿಯನ್ನು ರವಾನಿಸಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನರಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಹೊರಡುತಿದ್ದನ್ನು ಆಗ್ಗೆ ನಿಲಿಸಿದ್ದು ಪುನಹ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸಲು ಉಂಟಾದ ಕಾರಣವೇನೆಂದ್ರೆ"....ಎಂದು ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆ ಹುಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ನೋಡಿದ, ಜೊತೆಗೆ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯ

* ಪಂಡಿತ ತಾರಾನಾಥ ಆಯುರ್ವೇದ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯ, ತುಮಕೂರು ಷಾಪಿಂಗ್ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್, ಬಿ.ಎಚ್. ರಸ್ತೆ, ತುಮಕೂರು-೫೭೨ ೧೦೨.

ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದು ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರ ಕೈ ಬಲ ಪಡಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾರತ್ನ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪ ನವರಿಗೂ ಕೆಲವು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಬಂದು ೧೮೯೧ರ ಜುಲೈ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ 'ವೀರಶೈವ ಮತ ಪ್ರಕಾಶಿಕಾ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನ ಮುನಿಷಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತಾ ಇದ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ದತ್ತು ಮಗ ರುದ್ರಪ್ಪನವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಂಪಾದಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ರುದ್ರಪ್ಪನವರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಮೈಸೂರು ಮಂಡಿ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಿದ್ಯಾಭಿವರ್ಧಿನೀ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. "ವೀರಶೈವ ಮತ ಪ್ರಕಾಶಿಕಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೧೮೯೧ ಆಕ್ಟೋಬರ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ" ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಲಾಪವು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಳಕಂಡ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಮೊದಲನೆ ಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತ :

ಮ ||ರಾ|| ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು ಮ ||ರಾ|| ಗಣೇಶಸಿಂಗರು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಮೊದಲಿಯಾರ ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಪರೋಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಒಂದು ಮೀಟಿಂಗ್ ಮಾಡಿ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ 'ಜೀವನೋಪಾಯಂಗಳಂ' ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುದ್ರಾಶಾಲೆಯನ್ನು ಆದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ "ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್" ಎಂಬ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮರಗೆಲಸ ಕಾರಾಖಾನೆಯನ್ನು, ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸ ಕಾರಾಖಾನೆಯನ್ನು, ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಕನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ೨–೩ ವರ್ಷಗಳು ನಡೆಸಿದರು. ಈಚೆಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಮುದ್ರಾಯಂತ್ರವನ್ನು ಮಾರಿಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು ಮತೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಲು ತೆಲಗು, ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅಕ್ಷರಗಳೊಡನೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದಲ್ಲದೆ ಆ ಮುದ್ರಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಗವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೨–೩ ಶಂಕರ ಸಂಹಿತಾ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದರ ಮೇಲೆ 'ಪಾಲಹಳ್ಳಿ ರಂಗಣ್ಣನವರು' 'ನಾಗಮಂಗಲದ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು' 'ಕಳಲೆ ವೆಂಕಟರಮಣ್ಯೆಯನವರು' ಮತ್ತು ಹಾವನೂರು ಭುಜಂಗಚಾರ್ಯರು ವೀರಶೈವ ಮತದ ಮೇಲೆ ದೋಷಾರೋಪಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದರು. ೧೮೮೫ರ ತನಕ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟ್ಟಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ವರ್ಷ ನಡೆದ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಮುದ್ರಾಯಂತ್ರವನ್ನು ಮ ||ರಾ|| ಮಾಸ್ತಣನವರ ಮೂಗಣ್ಣನವರಿಗೆ ಮಾರಿಬಿಟ್ಟರು. ೧೮೮೭ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಎರಡನೆ ಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತ :

ಮೊದಲಿನ ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕನಯ್ಯನಾಯಿಡು ಎಂಬುದು ಒಂದು ಮುದ್ರಾಯಂತ್ರವನ್ನು ಮದ್ರಾಸಿನಿಂದ ತರಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಯ್ಯನಾಯಿಡು ಮೃತಪಟ್ಟದರಿಂದ ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಪ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ೧೮೯೧ರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ ೧೮೮೦ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆ ೧೮೮೨ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಯಜಮಾನ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರ ವಶವಾಗಿ ೧೮೮೭ ಜುಲೈ ತಿಂಗಳವರಿಗೂ ನಡೆದು ಮತ್ತೆ ೧೮೯೧ ಫೆಬ್ರವರಿ ೮ನೇ ತಾರೀಖು ಭಾನುವಾರ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರ ನಿಧನದ ನಂತರ ಅವರ ಮಗ ಯಜಮಾನ್ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ಪನವರು ೧೯೪೨ರ ತನಕ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಹೀಗೆ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗನಿಂದ ಮೈಸೂರು

ಸ್ಟಾರ್ ಸುಮಾರು ೫೬ ವರ್ಷ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ೧೮೮೦ ರಿಂದ ೧೮೮೩ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ೩ ವರ್ಷ ಒಟ್ಟು ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ೫೮ ವರ್ಷ ನುಡಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರ ಪರಿಚಯ :

ಮೈಸೂರಿನ ಯಜಮಾನ್ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ನವರ ದ್ವಿತೀಯ ಪುತ್ರರಾಗಿ ದಿನಾಂಕ ೩೧-೧೧-೧೮೪೩ ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು ಇವರ ಹಿರಿಯರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನಂತರ ತಂದೆಯವರ ಜವಳಿ ವ್ಯಾಪಾರ, ಚೌಬೀನೆ ಅಂದರೆ ತೇಗದ ಮರದ ವ್ಯಾಪಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಮೈಸೂರು-ಬೆಂಗಳೂರು ಮಧ್ಯೆ ಟಪ್ಪಾಲು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಮಡಿಕೇರಿಗೂ ಟಪ್ಪಾಲು ಕೊಂಡ್ಯೊಯ್ಯುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮೈಸೂರು ನಗರಸಭೆ ಸದಸ್ಯ ರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ತಂದೆಯ ನಿಧನದ ನಂತರ 'ಯಜಮಾನ್' ಪಟ್ಟವನ್ನು ಪಡೆದರಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಂಡರು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆ :

ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜ್ಞಾನದ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಪಾಠಶಾಲೆ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಬೀಗರಾದ ಗ್ರಂಧಿಗೆ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಲು ಅವರು ರೂ. ೨೦೦೦ ಸಹಾಯದ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದರು. ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು ಶಾಲೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಿ. ಮಲ್ಲಪ್ಪ ನವರು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸ ಅಭಿನವ ಕಾಳಿದಾಸ ಶ್ರೀ ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾರತ್ನ ಶ್ರೀ ಪಿ.ಆರ್ ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಪಂಡಿತ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಶಾಲೆಗೆ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರ ಶಾಲೆ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಹಣದ ಅಡಚಣೆ ಉಂಟಾಗಬಾರದು ಎಂದು ಗ್ರಂಧಿಗೆ ಅಂಗಡಿ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ದೊಡ್ಡಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗಡಿ ಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣ, ವೈದಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾದರು. ಈ ಪಾಠ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕರಿಬಸಪ್ಪ ನವರು, ಸೋಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ವಾರದ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು.

ಮೈಸೂರಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ನಿಲಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಲು ಮುಡುಕುತೊರ ತೋಪಿನಮಠದ ಮುಪ್ಪಿನಸ್ವಾಮಿಗಳು ರೂ. ೧೦೦೦ ಮುಡಿಗೊಂಡದ ವೀರಶೈವರಿಂದ ರೂ. ೫೦೦ ಒಟ್ಟು ೨೦೦೦ ಹಣವನ್ನು ಇಡುಗಂಟಾಗಿ ಇಟ್ಟು ಇದರ ಬಡ್ಡಿ ಹಣದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರು ಹತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಯಿತು. ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು ಕೊಟ್ಟೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಅಂಗಡಿಮಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಶಾಶ್ವತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ 'ಫಂಡ್' ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಣವನ್ನು ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು.

ವೀರಶೈವ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ :

ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು ಪತ್ರಿಕೆ, ವಿದ್ಯಾದಾನ, ಸಮಾಜಸೇವೆ ಜೊತೆಗೆ ಹಲವು ಮಠ ಮಾನ್ಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಓಲೆಕಟ್ಟುಗಳು, ಕೋರಿ ಕಾಗದದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅದರ ಮುದ್ರಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

'೧೮೮೧ರ ಸೆನ್ಸಸ್ ರಿಪೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ರನ್ನು ಶೂದ್ರರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಾಚಾರ ಮುಂತಾದ ಇಪ್ಪತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೇರೆ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವೇ ಒಂದು

ಮುದ್ರಣಯಂತ್ರವನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಂಡರೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಬಹುದು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮತ ಗ್ರಂಥ ಮುದ್ರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಚಂದಾಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರವರು ಕೊಟ್ಟ ಮೊಬಲಿಗುಗೆ ಮುದ್ರಿಸಲಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದು, ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ನೋಟಿಸನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ ಪರಸ್ಥಳದವರಿಗೆ ಹಂಚಿದರು.

ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ಕರಸ್ಪಾಡೆನ್ಸ್

ಮೊದಲನೆ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಕರಸ್ಪಾಡೆನ್ಸ್ : ೧೮೮೩ನೇ ಇಸವಿ ಮೇ ತಿಂಗಳಿಂದ ೧೮೮೪ನೇ ಇಸವಿ ೩೦ನೇ ಮೇ ವರೆಗೆ ನಡೆದ ಆರೋಪ ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪದ ಸಂಗ್ರಹ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪ ನವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಕೀಯ ಮುದ್ರಾಶಾಲೆಯೊಳ್ ೧೫ನೇ ಜೂನ್ ೧೮೯೪ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪ್ರೆಸ್ ಮೈಸೂರು ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ 'ಪಾಲಳ್ಳಿ ರಂಗಣ್ಣನವರು' 'ನಾಗಮಂಗಲದ ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು' 'ಕಳಲೆ ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ' 'ಹಾವನೂರು ಭುಜಂಗಚಾರ್ಯ' ಮಾಡಿದ ಕರ್‍ಸಪಾಂಡೆನ್ಸ, ಅದಕ್ಕೆ ಯಜಮಾನ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು ನೀಡಿದ ಉತ್ತರ. ಈ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆದವರು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನ ಮುನಿಷಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪಿ.ಆರ್. ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಕರೆಸ್ಪಾಡೆನ್ಸ್ ಗಳನ್ನು ಇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರರ ವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಉಳಿದೆರಡು ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಮೊದಲನೇ ಕರಸ್ಪಾಂಡೆನ್ಸ್ ಎರಡನೇ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಕಂಡಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಡೆಗೆ ಮನೆಮಠಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತು. ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಜನಾಂಗ ಇವರಿಗೆ ನೆರವಾದರು. ೧೯೧೫ನೆ ಇಸವಿ ೨೫ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ೫೬ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಾಧೀನರಾದರು.

ತಂದೆಯಂತೆ ಮಗನು ಸಹ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಚಾರ, ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಇವರ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಟಾರ್ ಅಂದರೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಅನ್ನುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹರ್ಡೀಕರ್ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ದಾವಣ ಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಧನುರ್ಧಾರಿ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವ ಮುಂಚೆ ಜನ ನಿಮ್ಮ 'ಸ್ಟಾರ್' ಪಾರಂಭ ಯಾವಾಗ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದರು ಎಂದು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೆ ಬರೆಯುವಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥ ಸಂಗ್ರಹದ ಮಾದರಿ ಈಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಸೊಗಸಾದ ಬರಹ. ಆ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ತೊಂದರೆಗಳು ಮಠ ಮಹಂತಗಳ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ, ಮರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾದ ದಾಖಲೆ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಯಜಮಾನ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆ, ಮತಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಿಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಾದದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಸಮಾಜ ಅವರ ಸ್ಟಾರ್ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿವಾಹಾದಿಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ 'ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರ ಅಗ್ರ ತಾಂಬುಲ' ತೆಗೆದು ಕಾಣಿಕೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು 'ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಗುಬ್ಬಿ ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಸಂಪಿಗೆ ಗ್ರಾಮ (ಈಗ ತುರುವೇಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕ್)ದಲ್ಲಿ ನಡೆದ 'ಶ್ರೀಮದ್ವೀರಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದ ಸಭೆಯು ವರದಿಯಲ್ಲಿ (೨೩-೬-೧೯೧೧) ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅವರು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ತೆಗೆಯುತ್ತಿರುವ ತಾಂಬೂಲದೊಂದಿಗೆ ೧ ರೂ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲೆಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಜೇರಿಗೆ ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ೫೩ ಕಂದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಚರಮ ಗೀತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದಾರ್ೆ

ಸ್ಟಾರ್ ಪ್ರೆಸ್ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ೧೯೦೫ರಲ್ಲಿ ಗುಬ್ಬಿ ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ಜಾತ್ರೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಆಹ್ವಾನ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದಾರೆ. ಮೈಸೂರು 'ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥ ಮಂಜರಿ'ಮೊದಲನೆ ಪುಸ್ತಕ ಸ್ಟಾರ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸ್ಟಾರ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನವರು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ತನ್ನ ಹಿತಮಿತದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅದನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದೆ. ಜನಾಂಗದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಕಟು ಸತ್ಯ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ-ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ
೨. MYSORE DISTRICT GAZETTEER—Dr. Suryanath Kamath
೩. ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಕರ್‍ಸಪಾಡೆನ್ಸ್ ಸಂಪುಟ ೧ ಮತ್ತು ೨
೪. ವೀರಶೈವ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರು. ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ೧೯೫೩
೫. ಯಜಮಾನ್ ವೀರಸಂಗಪ್ಪನವರು : ಡಾ|| ಬಿ.ನಂ. ಚಂದ್ರಯ್ಯ ೧೯೮೧
ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನಮಠ, ಗದಗ
೬. ಸಂಪಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಭೆ, ವಿಶೇಷ ವರದಿ. ೧೯೧೧
೭. ವೀರಶೈವ ಮತ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ ಸಂಚಿಕೆ ೧೮೯೧ ಅಕ್ಟೋಬರ್
—ರುದ್ರಪ್ಪನವರು
೮. ಅಪ್ರಕಟಿತ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟಾರ್ ಕರ್‍ಸಪಾಡೆನ್ಸ್‌ಗಳು